

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 36. broj

4. rujna 2025.

cijena 300 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

Dva dana druženja na obali Drave kod Brlobaša

10. i 11. stranica

Digitalni svijet

6. stranica

Srebrna misa fra Vjenceslava Tótha

8. stranica

Dvojezične ploče i za Petribu

14. stranica

Nova školska godina u znaku važnih obljetnica

Da nije bilo pionira koji su prije osamdeset godina utrli put, danas ne bismo mogli govoriti o hrvatskom školstvu u Mađarskoj, pa ni o 80. obljetnici koju ćemo obilježavati ove i sljedeće školske godine. Sve je počelo poslijeratne 1945. godine kad su santovački roditelji u listopadu zatražili nastavu na materinskom jeziku, i to u posebnoj hrvatskoj školi. Iz seoske crkvene škole s nastavom na mađarskom jeziku prepisalo se 97 djece, a nastava je počela u studenom 1946. godine. Prvi učitelji bili su Marko Filaković i Stjepan Velin, prvi ravnatelj. U svojoj knjizi „Crte iz povijesti sela Santova“ Živko Mandić među ostalim ovako piše o početcima: „Radili su bez udžbenika, nastavnih pomagala i bez nastavnoga programa. Školski pribor djece sastojao se od uokvirene pločice od škriljca i od 'griflika' (pisaljka), te spužvice za brisanje. Potkraj 1946. objavljen je prvi udžbenik Hrvatski bukvar i čitanka.“ Tako je Santovačka škola utemeljena među prvima u Mađarskoj, a opstala je do danas kao jedina škola u malom naselju koja nije samo očuvala kontinuitet nego je i zadržala posebno mjesto u školstvu Hrvata u Mađarskoj. Nije bilo jednostavno utemeljiti posebnu školu, ali isto tako ni sačuvati je sljedećih nekoliko desetljeća. Bez odlučnosti roditelja, entuzijazma učitelja i nastavnika te bez posebne brige za očuvanje materinskog jezika doživjela bi sudbinu većine škola koje su 70-ih godina prošloga stoljeća zatvorene ili su utopljene u većinske škole. Do 1997. godine škola je dala oko 150 učenika, a do danas i oko 200 učenika u naše gimnazije. Mnogi od njih postali su prosvjetni djelatnici, istaknuti društveni i kulturni djelatnici, novinari, pjesnici Hrvata u Mađarskoj. Kad ju je 2000. godine u održavanje preuzela Hrvatska državna samouprava, krenula je putem novoga razvoja. Bila je prva među svim narodnosnim školama u Mađarskoj koju je u održavanje preuzela jedna državna narodnosna samouprava, utvrši tako put drugima. S obzirom na teške godine, ponajprije zbog nedostatnog financiranja, slobodno možemo kazati da je bila spašena od zatvaranja. Počeo je razvoj škole, kako stručne nastave i odgoja tako i uvjeta za rad. Posebno je važna izgradnja novog učeničkog doma, dogradnja zgrade u kojoj su mjesto dobile nove učionice, kuhinja i blagovaonica. Od male seoske škole santovačka je škola izrasla u suvremenu ustanovu.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Oslanjanjem na tu takozvanu dvojezičnost potiče se jezična asimilacija: i onaj mali broj ljudi koji se još trudi čitati i upotrebljavati hrvatski jezik postupno gubi zanos i lako prelazi liniju.“

Kako donose agencijske vijesti, u Slovačkoj je ponovno izbila žučna rasprava oko Fonda za kulturu manjina (Kult Minor). Naime, novo vodstvo Fonda predložilo je da se ubuduće sva događanja koja dobivaju potporu od Fonda oglašavaju i na slovačkom jeziku – ne samo na jeziku manjine. Ta bi se obveza odnosila na plakate, objave na društvenim mrežama i internetsku komunikaciju.

Iskreno rečeno, meni već godinama nije jasno zašto se u Mađarskoj plakati, objave na društvenim mrežama i internetska komunikacija institucija i političkih organizacija manjinskih zajednica u boljem slučaju objavljuju dvojezično – na mađarskom i hrvatskom jeziku – a u gorem, što je nažalost sve češći primjer, isključivo na mađarskom jeziku. Još mi je manje jasno zašto se, ako zakon dopušta da se zapisnici političkih organizacija i tijela manjina vode na manjinskom jeziku, oni u praksi rijetko vode na manjinskom jeziku. Ma koliko to koštalo, ma koliko truda i znanja zahtijevalo, to je minimum minimuma u prostoru koji volimo nazivati kulturnom autonomijom.

Posebno je čudno kad se, primjerice, pozivi na upise u vrtić ili školu, natječaji za radna mjesta, dodjele nagrada i priznanja ili druge važne obavijesti daju samo na mađarskom jeziku. Nerijetko se i na društvenim mrežama objave pišu isključivo na mađarskom. I kad se na društvenim mrežama ponešto i napiše dvojezično, a to učine političke organizacije ili institucije manjina, opet se problem ponavlja. Jer same platforme automatski nude grub prijevod na jezik koji odaberete – u našem slučaju s hrvatskog na mađarski. Stoga pišimo is-

ključivo na hrvatskom jeziku. Oslanjanjem na tu takozvanu dvojezičnost potiče se jezična asimilacija: i onaj mali broj ljudi koji se još trudi čitati i upotrebljavati hrvatski jezik postupno gubi zanos i lako prelazi liniju. Preskače hrvatske rečenice i čita ih odmah na mađarskom jer je brže i jednostavnije.

Vratimo se na Slovačku. Mađarski mediji pišu da još nije sasvim jasno je li riječ o preporuci ili će ubuduće svako događanje morati biti oglašavano dvojezično. I to izaziva zgražanje – kako u mađarskoj zajednici u Slovačkoj tako i u samoj Mađarskoj. Štoviše, stranka Mađarski savez u Slovačkoj zatražila je od glavnog tužiteljstva da preispita izbor novog ravnatelja spomenutog Fonda tvrdeći da postupak njegova izbora nije bio transparentan i da u povjerenstvu gotovo uopće nije bilo predstavnika manjinskih zajednica.

Mađarski političar Szabolcs Mózes oštro je kritizirao najnoviji prijedlog ocijenivši ga dijelom procesa u kojem se kulturna samostalnost manjina potiskuje, a uporaba državnog jezika sve više nameće. Podsjetio je i da je Ministarstvo kulture Slovačke nedavno predložilo da Fond Kult Minor daje prednost projektima povezanim s vrijednostima s UNESCO-ova popisa slovačke kulturne baštine – među kojima manjinskih elemenata nema.

Prema stajalištu Mađarskog saveza zahtjev ravnatelja Fonda nema zakonsku osnovu. Smatraju da je zadaća Fonda podupirati manjinsku kulturu, a ne nadzirati provođenje državnog jezika. Rasprava se stoga vodi oko pitanja hoće li dvojezična komunikacija ubuduće biti obvezna ili će ostati tek preporuka.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Pomurski Hrvati zahvalili i čestitali

U pomurskim crkvama još od sredine prošloga stoljeća nisu se održavale redovite hrvatske mise. Hrvatska riječ u crkve se počela vraćati nakon utemeljenja mjesnih hrvatskih samouprava koje su inzistirale na tome da se na njihovim vjerskim programima govori hrvatski jezik. Hrvatski jezik mogao se vratiti u crkve i vjerske programe uz pomoć svećenika iz Hrvatske.

Pomoć u održavanju hrvatskih misa i uvježbavanju crkvenih pjesama pružao je pokojni monsijor Blaž Horvat, dekan u Kotoribi i poslije rektor Varaždinske katedrale. Nakon njegove smrti pomoć je stigla iz Preloga, od župnika prečasnog Antuna Hoblaja, koji je u srpnju ove godine slavio 50 godina svećeničkog služenja. Prečasní Hoblaj više je puta služio hrvatsku misu u Velikoj Kaniži, održao je hodočasničku misu u svetištu u Komaru, pomagao oko pomurskih vjerskih priredaba... Njegova blaga narav, susretljivost i spremnost da uvijek pomogne vjernicima prešla je preko granice i do pomurskih Hrvata, koji su mu na velikoj svečanosti u Prelogu zahvalili za doprinos u očuvanju hrvatskog jezika u pomurskim crkvama.

U ime pomurskih Hrvata prečasnóm Antunu Hoblaju zahvalili su dopredsjednik Hrvatske samouprave Zalske županije Gábor György i članica samouprave odnosno predsjednica Hrvatske samouprave Velike Kaniže Marija Vargović. Vrijedno je spomenuti da je ove godine prečasní Antun Hoblaj primio najveće županijsko priznanje – titulu Počasnog građanina Međimurske županije.

Gábor György i Marija Vargović sa simboličnim su poklonom zahvalili prečasnóm Antunu Hoblaju za pomoć u služenju hrvatskih misa

Na zlatnoj misi u Prelogu brojni pomurski vjernici obučeni u hrvatsku narodnu nošnju odali su počast prečasnóm Antunu Hoblaju i tako mu zahvalili na višegodišnjoj pomoći.

Beta

Rekordan broj stipendija hrvatskih iseljenika iz SAD-a za nadarene studente u domovini

Trenutačno je programom stipendiranja Croatian Scholarship Funda obuhvaćeno više od 170 mladih ljudi uz nova 42 bruća, među kojima su pojedini studenti svojim inovacijama već tijekom prijediplomskog obrazovanja u domovini osvojili priznanja. Zaklada djeluje punih 36 godina u Kaliforniji, a podupiru je američki Hrvati.

Croatian Scholarship Fund iz Kalifornije, najveća zaklada hrvatskih iseljenika za stipendiranje, odlučila je ove godine dodijeliti rekordan broj novih stipendija nadarenim studentima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji ove jeseni započinju studij na jednome od hrvatskih sveučilišta. Među nekoliko stotina prijava odabrali su čak 42 mlada i uspješna maturanta iz različitih dijelova dviju država, a posebno su se vodili njihovim ocjenama, talentima, društvenim angažmanom te liderskim potencijalom, ali i materijalnim uvjetima iz kojih dolaze. Ako zadovolje propisane obveze, primat će stipendije od 2500 američkih dolara godišnje tijekom svih pet godina studiranja. Pod geslom „Stvaranje lidera kroz obrazovanje“ zaklada od njih zauz-

vrat očekuje jedino da budu izvrsni u svojim profesijama te da se iskažu u radu za svoju zemlju i opće dobro te da pomognu drugima.

Zaklada je utemeljena 1989. godine u sjevernoj Kaliforniji te su je američke vlasti priznale kao neprofitnu organizaciju. Podupiru je američki Hrvati, od kojih su mnogi druga i treća generacija doseljenika. Poznata je po svojim vrijednostima i transparentnosti, pa većina stipendija dolazi izravno od sponzora koji su povezani sa svojim studentima te godinama grade odnose i prijateljstvo, ali dolazi i od velikodušnih donacija američkih uglednika hrvatskog podrijetla. Cjelokupni je angažman u vodstvu zaklade volonterski, a trenutačno je programom stipendiranja obuhvaćeno

više od 170 studenata. Među njima su neki od najizvrsnijih mladih ljudi na različitim studijima u domovini. Nekoliko je stotina onih koji su proteklih 36 godina već diplomirali zahvaljujući potpori CSF-a, a danas su uspješni liječnici, profesori, znanstvenici, inženjeri, poslovni ljudi... To najbolje potvrđuje da je naj mudrije ulaganje hrvatskog iseljeničtva u mlade i sposobne ljude koji će nositi razvoj Hrvatske – poručuju iz Zaklade. Također podsjećaju i pozivaju srednjoškolce koji će biti maturanti, a koji žive i pohađaju srednje škole i gimnazije u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, da se na proljeće prijave za stipendiju. Opširnije informacije dostupne su na stranici www.croatianscholarship.org.

Izvor: CSF / HMI – V. K.

Edita Horvat-Pauković, ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića: „Prvi ćemo put pokrenuti gimnazijski razred.”

Razgovarala: Čarna Kršul

Kako je protekao kraj školske godine?

Na kraju školske godine osjećamo da je još veća gužva nego tijekom godine. Ja već godinama osjećam da upadnemo u jednu školsku godinu i ispadnemo van. Vrijeme jako brzo prolazi zahvaljujući tomu što imamo puno programa i, naravno, puno zadaća koje se moraju riješiti na vrijeme. Prije Uskrsa bili su upisi u budući prvi razred osnovne škole. Polako stižu rezultati za srednju školu. Imamo puno posla.

Kakvi su planovi za jesen?

Glavni je plan za jesen pokretanje gimnazijskog razreda. Imamo dovoljan broj učenika za njegovo pokretanje. Dakle bit će to velik, povijesni korak u životu naše ustanove, prvi ćemo put pokrenuti gimnazijski razred. Tijekom ljeta moramo još obnoviti blagovaonicu.

Ponovno ste izabrani za ravnateljicu. Kako se prisjećate svojih početaka?

Nije bilo jednostavno odlučiti se. Ja sam radila u školi u Petrovom Selu trideset i dvije godine, od kojih sam deset godina bila i ravnateljica. Odrasla sam u okruženju gdje je običaj bio to da odeš u mirovinu s onog mjesta na kojem si počeo raditi. Teško je bilo primiti se novog izazova. Dobila sam mogućnost pokazati svoju energiju, svoje ideje. Nadam se da su zadovoljni svi oni koji su mi dali povjerenje.

Kakav je vaš školski kolektiv?

Kolektiv je jako dobar, inovativan, jako aktivan i agiln. Zato je lako raditi, svi imaju iste ciljeve i razumiju da je u 21. stoljeću otvoriti jednu ustanovu velika stvar. Kako vidim, broj je djece u padu. Svagdje vidimo i čitamo da zatvaraju ustanove, a ne otvaraju. Zato je velik izazov održati ono što smo pokrenuli. Svi članovi kolektiva razmišljaju kao i ja i uvijek mogu na njih računati.

Kako se mijenjala infrastruktura škole?

Dobro smo opremljeni. Svake godine imamo neku obnovu. Baš sam neki dan razmišljala da ne znam što bih radila preko ljeta da nemamo u ustanovi neku obnovu. Naravno, tad je mir i tišina, nema djece mjesec dana u

vrtiću i dva mjeseca u školi pa se može raditi. Počeli smo korak po korak. Prvo prizemlje i prvi kat. Kad smo se proširili, onda smo obnovili i drugi kat. Lani smo napravili kabinet za kemiju i prirodoslovlje. Imamo veliku knjižnicu gdje ima mjesta za 3000 knjiga. Obnovili smo i sportsku dvoranu, a sad nas čeka još obnova blagovaonice.

Koji su vaši ciljevi?

Sad je najvažnije to da pokrenemo gimnazijski razred i da pokažemo da taj cilj ima smisla. A onda i da stignemo do prvih maturanata.

Koje su vam stavke važne za donošenje odluka, koja su vaša očekivanja, smjernice kojima se krećete?

U prvom redu, s obzirom na to da smo mi hrvatska dvojezična škola, najvažnije je učenje i znanje hrvatskoga jezika. U tome imamo veliku potporu i pomoć učiteljica iz Hrvatske. Naravno, očekivanje je da i ostale učiteljice govore jezik, i to ne samo na satu nego i u hodniku, na slobodnim aktivnostima. Svakako nam je cilj kvaliteta, ne samo iz hrvatskog jezika nego iz svakog predmeta. Ono znanje koje možeš primijeniti u životu. Možemo mi nabubati bilo kakve podatke iz udžbenika, ali ako to znanje ne možemo koristiti, onda ono po mom sudu nema smisla. Meni je važna atmosfera, disciplina. Iskreno, ako pogledamo državne škole, okružne škole kako moraju primiti svakoga iako ima

prevelikih poteškoća ili problema u ponašanju. Možda je malo čudno i nismo ni navikli, ali mislim da možemo i moramo birati u našoj ustanovi. Znam da oni koji gledaju forinte i financijski dio kažu da je važan broj učenika. Je, ali ne u svakom slučaju. Meni je važnije da se djeca koja dolaze u našu školu dobro osjećaju, da roditelji znaju da su na sigurnom mjestu te da vlada obiteljska atmosfera... Da pazimo i čuvamo jedni druge, da smo ljubazni, poštteni. Da nema psovanja, fizičkog nasilja... To nikad nisam dozvolila, a ne želim ni nadalje.

Doživljavate li Vi svoj posao samo kao posao ili kao zvanje kojem se predajete cijelim svojim bićem?

Zvanje. Kako starim i lete godine, sve mi je važnije. Nažalost, vidimo i to da moramo i neke roditelje odgajati, ne samo djecu. S druge su strane oni koji stvarno pažljivo odgajaju svoju djecu, ali nemaju toliko vremena koliko su imali naši roditelji ili naši djedovi i bake. Mi smo im druge mame i, ako pogledamo, osam sati su u školi. To je cijeli radni dan. Skoro su više u školi nego što su kod kuće. Doma pojedju večeru, malo razgovaraju, ako razgovaraju, i legnu spavati. Onda krene novi dan. Dakle najviše vremena provodimo u školi i djeca su ondje, zato je važno ne samo da ih učimo nego da ih i odgajamo i brinemo se o njima.

Kad ste Vi najzadovoljniji?

Najzadovoljnija sam kad vidim da se djeca osjećaju dobro, da su roditelji zadovoljni i zahvalni. Jako mi je važno to što sam u ovoj školi više puta doživjela osjećaj da su glasni, da glasno kažu svoje mišljenje i zadovoljni roditelji. U današnje vrijeme i u školi i inače u životu glasni su oni koji su nezadovoljni. Navikli smo da ono što je dobro onako tiho saznamo. Ali ovdje u našoj školi roditelji često pokazuju svoje zadovoljstvo. To nam puno znači. Možda je smiješno i smijem se kad roditelji popodne dolaze po djecu, mi kažemo evo tu ti je tata ili mama, a oni odgovaraju da bi se još malo igrali. Ne žele otići kući i onda roditelji kažu da bi bilo važno da imamo i đački dom jer bi djeca rado ostala tu. Iako se šalimo s tim, u pozadini ipak ima neke istine.

XXXII. LJETNA AKADEMIJA NA VISOKOJ ŠKOLI U BAJI

Institut za manjinske i strane jezike Visoke škole Józsefa Eötvösa organizirao je 23. i 24. lipnja Ljetnu akademiju, i to 32. put. Taj metodički stručni skup pruža mogućnost profesionalnog razvoja učiteljima, odgojiteljima i studentima. Cilj je Ljetne akademije upoznavanje sudionika s metodama i tehnikama moderne pedagogije koje se mogu učinkovito primijeniti u svakodnevnom nastavnom i obrazovnom radu.

Dio sudionika

Sudionike dvodnevno metodičkog stručnog skupa pozdravila je Ibolya dr. Szinger dr. Szilágyiné, rektorica Visoke škole, koja je u svojem govoru naglasila važnost pedagoškog usavršavanja te obrazovanja i osposobljavanja manjina. Nakon otvorenja Petra Englender-Virth, predstavnik Njemačkog pedagoško-metodičkog centra u Mađarskoj, održala je plenarno izlaganje pod naslovom „Pronalaženje puta naprijed za dvojezično obrazovanje s europskom perspektivom – Iskustva sa sastanaka radne skupine za obrazovanje FUEN-a“. Dr. Krisztina Szöcs, voditeljica Instituta za manjinske i strane jezike EJF-a, zahvalila je sudionicima na dolasku, a zatim dala upute za popodnevne sesije i programe. Glavne teme ovogodišnje Ljetne akademije uključivale su primjenu umjetne inteligencije u nastavi jezika, predstavljanje digitalnih aplikacija koje podržavaju učenje jezika, razvoj nacionalnog identiteta i primjere dobre prakse.

Hrvatska sekcija imala je i ove godine bogat program. Predavači su svojim temama pokazali nove ideje i mogućnosti za poučavanje hrvatskoga jezika. Tako je Iva Bezinović-Haydon, inače lektorica hrvatskoga jezika na Visokoj školi u Baji od 2007. do 2009. godine, održala zanimljivu radionicu kreativnog pisanja na kojoj su se polaznici mogli upoznati s idejom kreativnog pisanja i načinima na koje se ono može primijeniti u nastavi. Radionica se sastojala od niza vježbi pisanja, a polaznici su dobili konkretne ideje za poticanje kreativnoga pisanja. U goste nam je došla još jedna lektorica koja je predavala hrvatski jezik na Visokoj školi u Baji (od 2015. do 2018. godine), a to je Zorica Jurčević. Profesorica Jurčević

dovela je i učenike V. gimnazije iz Zagreba i profesoricu Katarinu Dinješ. Profesorica Jurčević pokazala je uspješne primjere projektne nastave čija je namjera staviti u središte učenika, njegovu individualnost, kreativnost i vlastiti tempo, u skladu s ci-

održao je predavanje o fotografiji u likovnoj kulturi ističući važnost prepoznavanja potencijala fotografije u radu s djecom počevši od rane i predškolske dobi pa sve do školske dobi. Tim izlaganjem profesor Kujundžić želio je prikazati kako sam čin fotografiranja te fotografije koje nastaju tim procesom mogu poslužiti kao vrijedno nastavno sredstvo – kako za dokumentiranje i praćenje različitih procesa, tako i za poticanje likovne izražajnosti, razvoj kreativnosti, estetske osjetljivosti te kritičkog mišljenja kod djece. Profesorica Tamara Turza-Bogdan s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održala je predavanje o korelaciji i integraciji sadržaja u nastavi hrvatskoga kao manjinskoga jezika, a pro-

Svi zajedno

Zanimljive radionice

ljevima suvremene nastave, a profesorica Dinješ nastojala je prikazati i objasniti koncept i ideju izvanučioničke nastave, ali i prikazati teme, aktivnosti i ishode takve nastave. Profesor Goran Kujundžić s Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

fesorica Tena Babić Sesar s Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku održala je važno predavanje o kulturnoj baštini i jezičnom identitetu. Posljednju je radionicu održao Igor Ilić pod nazivom „Mi smo djeca vesela“ o tradicijskim igrama, pjesmama i plesovima broskog Posavlja koje su dio dječjeg narodnog stvaralaštva.

Događanje je ponudilo jedinstvenu priliku za izgradnju profesionalnih odnosa i razmjenu iskustava, a Ljetna akademija iz godine u godinu doprinosi profesionalnoj obnovi učitelja manjinskih i stranih jezika te ima istaknutu ulogu u jačanju modernog, iskustvenog i identitetski svjesnog obrazovanja.

Morana Plavac

Digitalni svijet – iskustveno poučavanje hrvatskoga jezika pomoću alata 21. stoljeća

U sklopu projekta „Digitalni svijet – iskustveno poučavanje hrvatskoga jezika pomoću alata 21. stoljeća” uz potporu Društva za upravljanje fondom „Gábor Bethlen” (NKUL-KP-1-2025/1-000468) ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös i suradnica Luca Barilovits u razdoblju od 10. do 13. lipnja 2025. posjetile su četiri škole u Gradišću: Hrvatski vrtić, osnovnu školu i gimnaziju Mate Meršića Miloradića, Narodnosnu osnovnu školu u Gornjem Čataru, Hrvatsko-mađarsku narodnosnu dvojezičnu osnovnu školu u Petrovu Selu te Osnovnu školu Józsefa Berseka u Hrvatskom Židanu.

Cilj projekta bio je omogućiti pristup što većem broju digitalnih materijala za učenje hrvatskog jezika preko internetskih stranica, repozitorija Carnet i raznih aplikacija. U spomenutim školama promovirani su digitalni alati i obrazovni sadržaji. Na oglednim satima sudjelovalo je 50 učenika i 20 nastavnika u četirima školama.

držaje te omogućiti individualni napredak učenika u vlastitom ritmu.

U ostalim školama također su primijeñeni gore navedeni digitalni sadržaji kao i aplikacije koje izvrsno mogu služiti za poučavanje jezika: Baamboozle, Mentimeter, WordArt, Quizlet i Lingo. Posebno je istaknuta aplikacija Quizlet Live, koja je iza-

Ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös

Promovirani su digitalni alati i obrazovni sadržaji

Nakon kratkog sastanka i tehničkih priprema drugog dana posjećena je višenamjenska ustanova pod upravom Hrvatske državne samouprave – Hrvatski vrtić, osnovna škola i gimnazija Mate Meršića Miloradića u Sambotelu.

Ogledni sat hrvatskoga jezika održale smo u četvrtom razredu za učenike i prisutne nastavnike. Glavni fokus bio je na radu s digitalnim alatima i sadržajima (tekstovi, videozapisi, interaktivne vježbe) iz repozitorija CARNET, Školska knjiga, Izzi digital, Profil Klett. Nastojale smo na satu stvoriti emocionalno sigurno i poticajno okruženje za učenje jezika kroz igru i interaktivne sa-

zvala veliko uzbuđenje i natjecateljski duh među učenicima.

Učenici su preko QR-kodova preuzimali materijale s pametne ploče, a pitanja i zadatci ostali su dostupni u aplikacijama na telefonima učenika za naknadno ponavljanje i vježbanje vlastitim tempom.

Nakon oglednih sati u svakoj školi održana je evaluacija, tj. razgovor s nastavnicima o prednostima i nedostacima uporabe digitalnih alata, reakcijama učenika te učinkovitosti sata.

Uvjerena sam da je najvažniji cilj svakog nastavnika to da učenici u procesu usvajanja jezika dožive osjećaj uspjeha, upravo

to može dugoročno pridonijeti očuvanju zainteresiranosti i motivacije učenika za učenjem. Učenje se u posljednjih nekoliko godina znatno promijenilo, stoga trebamo i učenje hrvatskoga jezika prilagoditi potrebama i navikama učenika 21. stoljeća.

Evaluacija nakon oglednih sati

Nastavnici te promjene prate i implementiraju u nastavnu praksu kako bi pojačali motivaciju učenika za učenjem jezika. Kao nadopuna frontalnoj nastavi interaktivni zadatci, videozapisi i razigrane metode poučavanja služe za vježbanje i usvajanje posebnosti hrvatskoga jezika na zanimljiv i učenicima blizak način.

Zsanett Vörös

NARODNOSNI DAN U SELURINCU

U Selurincu djeluju tri narodnosne samouprave – hrvatska, njemačka i romska. U suradnji s Mjesnom gradskom samoupravom i uz njezinu potporu 14. lipnja narodnosne samouprave priredile su Narodnosni dan. Kako je za Hrvatski glasnik izjavila predsjednica Hrvatske samouprave Selurinca Friderika Gregeš, bio je to ujedno i Hrvatski dan.

Programi Dana počeli su u ranim poslijepodnevima satima u dvorištu i na otvorenoj pozornici gradskog Centra za kulturu.

Brojni štandovi triju narodnosnih zajednica, zanimljive radionice, izložba narodnih nošnji, gastronomske delicije kao i nastupi izvođača na pozornici privukli su mnoštvo posjetitelja. Programi su bili namijenjeni djeci, odraslima i starijim stanovnicima Selurinca.

Hrvatska samouprava Selurinca u goste je pozvala KUD „Marica“ iz Salante, Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca te plesnu skupinu i orkestar Osnovne škole Miroslava Krleža iz Pečuha. Oni su na otvorenoj pozornici prikazali dio tradicijskih plesova i pjesama Hrvata u Mađarskoj.

Hrvatice na okupu

Organizirano je i natjecanje u pečenju „gibanica“ (hrvatskih štrudli). Kušala sam gibanicu Anice Prodan Petrinović iz Martinaca, čija kći i zet žive u Selurincu. Rado je došla na program i ispekla „martinačke kolače“. Također je i Aniko Solga Petrinović iz Martinaca – čiji brat živi u Selurincu, a unuke nastupaju u dječjoj skupini KUD-a „Marica“ – ispekla gibanicu, donijela ju na događanje te sa suprugom pogledala nastup svojih unučića i družila se s prijateljima. Roditelji i rodbina iz Martinaca također su u velikom broju posjetili svoju djecu koja danas žive u Selurincu.

Ništa manje ukusni nisu bili ni kolači koje je ponudila Njemačka samouprava Selurinca, a njihov grah s buncekom na kruhu bio je pravi gastronomski pogodak. Čobanac Hrvatske samouprave Martinaca nestao je u trenu.

Radionica vještih ruku za djecu i odrasle koju je vodila zastupnica Hrvatske samouprave Selurinca Biserka Horváth Solga bila je iznimno posjećena, kao i ostale radionice. Kod Biserke su se lijepile školjke i morski motivi na drvene kutije, izrađivali su se ukrasni predmeti na drvu, crtalo se, lijepile su se trakice, a svi izrađeni predmeti mogli su se ponijeti kući. Velik uspjeh postigla je i hrvatska plesna radionica.

Na pozornici su nastupili i predstavnici njemačke te romske narodnosti: Njemačka plesna skupina Osnovne škole u Selurincu, romska plesna skupina „Khetanipe“, harmonikaš Bálint Lázár, romska plesna skupina „Test“, njemačka plesna skupina iz Geresdlaka i orkestar „Cache Rom“.

U domu kulture priređena je prigodna izložba narodnih nošnji, među kojima su se našle i bepke te nošnje podravskih Hrvata. Hrvati su se u Selurinc doselili nakon Drugoga svjetskog rata većinom

Zanimljive radionice

iz Martinaca i drugih hrvatskih sela u Podravini. Vjerno je to prikazano i na karti izloženoj pod nazivom „Put Hrvata u Selurinc“. Karta prikazuje podrijetlo Hrvata koji danas žive u Selurincu – uz njihova imena navedeno je vrijeme doseljenja. Prema karti 99 % Hrvata u Selurincu potječe iz Martinaca, Starina, Križevaca, Novog Sela, Potonje, Brlobaša, Šeljina i Lukovišća te po jedna osoba iz Kukiinja i Mohača. Na karti su upisana i imena onih koji su rođeni u Selurincu i danas ondje žive.

Kako je izjavila predsjednica Friderika Gregeš, Hrvatska samouprava Selurinca ima mnogo planova. Jedan je od njih i stvaranje Muzeja bepki u narodnim nošnjama Hrvata u Mađarskoj, ali i iz drugih krajeva Hrvatske. Žele okupljati zajednicu, koja najradije ide na izlete u matičnu domovinu Hrvatsku. Svibanjski četverodnevni izlet još im je svjež u sjećanju – posjet Ozlju, Baračevim špiljama, Karlovcu, Nacionalnom parku Una, Bihaću, Ostrošcu i crkvi sv. Josipa u Dubovcu. U ožujku ove godine posjetili su Plitvička jezera, Slunj i Rastoke.

Ženski pjevački zbor „Korjeni“

Žele surađivati s gradom i ostalim narodnosnim samoupravama. Imaju podršku grada i gradonačelnice u svim svojim nastojanjima. Tročlano hrvatsko zastupničko tijelo ima niz planova za jačanje i učvršćivanje hrvatske zajednice u Selurincu. Hrvati u Selurincu ugledni su i vrijedni građani koji svojim radom i životom pridonose razvoju te povezivanju Selurinca s gradovima u Republici Hrvatskoj.

Branka Pavić Blažetin

Srebrna misa fra Vjenceslava Tótha

U organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj 6. srpnja 2025. godine u budimpeštanskoj crkvi Rana sv. Franje upriličena je svečanost u povodu srebrnog jubileja svećeništva fra Vjenceslava Tótha.

Prodiku o zajedništvu izrekao je župnik benediktinske opatije Tihany Ányos Mogyorósi, Hrvat rodom iz Koljnofa. Nakon misnog slavlja prisutnima se obratio predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić: „Velika mi je čast pozdraviti vas nakon ove svečane mise u našoj crkvi svetog Franje – mjestu vjere, povijesti i hrvatskog zajedništva. Prije svega želim uputiti iskrene čestitke velečasnom Vjenceslavu Totu u povodu slavlja njegove srebrne mise, 25 godina vjernog i predanog služenja Crkvi i našoj zajednici. Velečasni, hvala Vam na svemu što činite za nas ovdje u Budimpešti i šire! Od srca Vam želim obilje zdravlja, snage i blagoslova u daljnjem svećeničkom radu, da i dalje budete čvrsti duhovni oslonac našim vjernicima. Posebno nam je zadovoljstvo večeras ugostiti hrvatski pjevački zbor 'Ivan pl. Zajc' iz Zagreba, koji će nas uskoro počastiti koncertom duhovne i umjetničke glazbe. Ovaj koncert održat će se upravo ovdje, u crkvi koju su bosanski franjevci gradili stoljećima prije nas, a koju i danas hrvatska zajednica Budimpešte njeguje s ljubavlju skupa s našim jezikom, vjerom, običajima i identitetom.”

Hrvatski pjevački zbor „Ivan pl. Zajc”

Velečasni Vjenceslav Tóth, koji se pridružio hrvatskoj katoličkoj zajednici još kao bogoslov 1993. godine, od 2000. godine (kada je postao svećenikom) redovito drži mise na hrvatskom jeziku u crkvi Rana sv. Franje.

Predsjednik Đurić uručio je fra Vjenceslavu Tóthu poklon – sliku Đure Benkovića „Raspelo”. Prigodan poklon uručio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić.

Nakon vrsnog koncerta pjevačkog zbora „Ivan pl. Zajc”, koji su predvodili dirigenti Marija Ramljak, Zlatan Sindičić i solistica Ines

Vlahović uz orguljsku pratnju Josipa Ružića, uslijedilo je druženje uz domjenak.

Hrvatski pjevački zbor „Ivan pl. Zajc” ove godine obilježava 40 godina neprekidnog djelovanja. Njuguje bogat repertoar – od polifonije starih majstora do suvremenih skladbi – čime pridonosi promicanju hrvatske glazbene baštine. Praizveo je šezdesetak skladbi hrvatskih skladatelja te nekoliko vokalno-instrumentalnih djela. Mješoviti pjevački zbor naziv je dobio po skladatelju, dirigentu, glazbenom pedagogu i autoru najpoznatije hrvatske opere „Nikola Šubić Zrinski” Ivanu Zajcu.

Tijekom svojega djelovanja zbor je uz niz naših i stranih renomiranih umjetnika i ansambala izveo velik broj kapitalnih djela glazbene baštine skladatelja kao što su G. Verdi, G. Puccini, J. Strauss ml., F. von Suppé, J. S. Bach, Händel, J. Rutter, A. Bruckner, C. Orff, W. A. Mozart, A. N. Skrjabin, I. Stravinski. Zbor sudjeluje na brojnim festivalima (BiH, Irska, Peru, Turska, Makedonija, Bugarska), gdje osvaja važne nagrade. Dobitnik je plakete Grada Zagreba. Snimio je dva samostalna nosača zvuka (Ave Maria i Negro Spi-

rituals) te sudjelovao na više kompilacijskih izdanja.

Jedan je od osnivača stalni dirigent zbora mag. Zlatan Sindičić. Od 1980. do 1985. godine bio je član „Zagrebačkih madrigalista”, a od 2002. do 2004. bio je dirigentom Gradskog zbora „Jastrebarsko”. Od 1969. godine voditelj je i plesač Izvorne folklorne skupine „Silba” te niz godina sudjeluje kao asistent i predavač na Međunarodnoj školi folkloru u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Član je stručnih komisija na državnim i međunarodnim natjecanjima i susretima.

Kršul

Fra Vjenceslav Tóth i Stipan Đurić

TRENUTAK ZA PJESMU

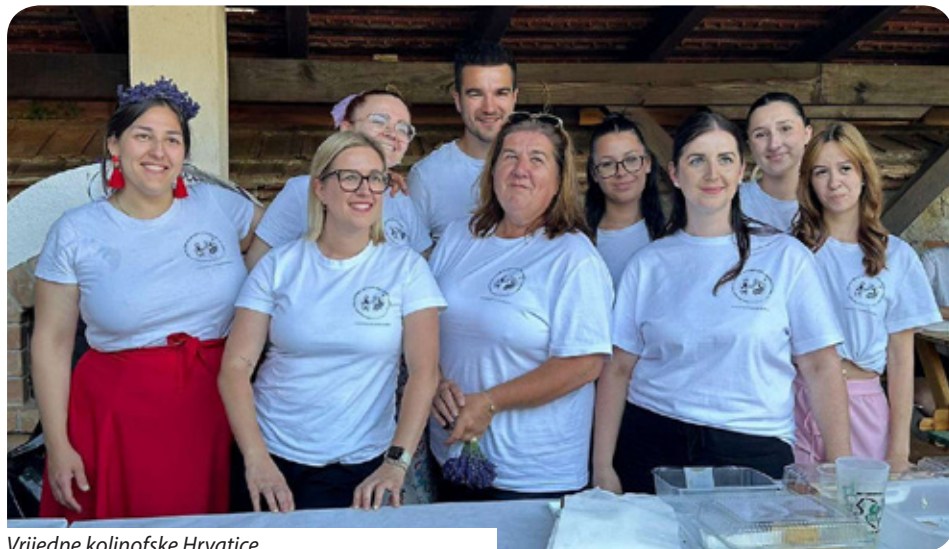
Zagrli me

Ne trebaš mi nista reći,
svoju prošlost, svoje ime...
Ako će ti biti lakše,
zagrli me, zagrlj me...
Uzet ću te u naručje
da te čuvam usred zime,
grijat će te moje tijelo,
zagrli me, zagrlj me...
Zagrli me oko vrata,
oluja se diže,
ne može ti vjetar ništa,
ako prideš bliže,
ako prideš bliže...
Ukrao bih sreću za nas,
kupio bih, nemam čime,
jedino si moje blago,
zagrli me, zagrlj me...
Ne trebaju tebi, draga,
ove pjesme, ove rime,
najviše je što se može,
zagrli me, zagrlj me...

Arsen Dedić

1. FESTIVAL LEVANDE

Folklorna grupa Koljnofa je poznata po svoji tamburaški i plesачki nastupi na razni festivali ov i on-kraj granice. Velik naglasak stavljaju na narašćaj tako postoju dvi dičje, jedna velika plesачka grupa i dva tamburaški orkestri i jedna ženska vokalna skupina. Financiranje ovih sekcijov i stroški za putovanje je svakim ljetom teže i teže.

Vrijedne koljnofske Hrvatice

Tako su po ideji Petre Egrešić aktivisti i peljači folklorne grupe priredili 1. Festival levande uz dobrovoljnu svrhu. Subotu otpodne, 21. junija, je na ulazu seoskoga muzeja stao velik plakat ki je vabio goste na skupno druženje, kreativne djelaonice i za zabav uz svirku Koljnofskih tamburašev. Pozivu su se odazvali člani folklorne grupe s obitelji a pokidob je blizu osamdeset aktivnih članov u društvu se je dvor muzeja veljek napunio.

Dio izloženih proizvoda od levande

U zgradi muzeja je učiteljica u mirovini Tereza Kolonović Danijel stručno peljala zainteresirane goste kroz prostorije. Pokidob je bila ona i med sakupljači svih predmetov je mogla uz objašnjenje stvari ispričati štoricu, kako i od koga su nabavili izložene predmete.

Na dvoru je goste čekala šarolika ponuda. Na jednom stolu su prodavali ukrase, ulje i soke od levande, a na drugom dijelu dvora pod krovom uz krušnu peč su marljive peljačice folklorne grupe zabavljale dicu s različnim djelaonicami. Mogla su si plesti korunu, napraviti sliku, značke i tetovažu, farbati, a ki je uz ovu ponudu postao žajan se je mogao okripiti sa sokom od lavende ili mogao kušati različne slatkari-

Bogatstvo...

FOTO: FACEBOOK

Procesija s čudotvornom slikom Sinjske Gospe 15. kolovoza 2025. u Sinju

je ke su dobrovoljne kuharice pripremile za ovu priliku. Dica su se mogla upoznati i s tamburom, a pokidob pratu tamburaši najmladje folklorashe su iskoristili skupni koncert s dičjimi jačkami ko su mali plesaci jako uživali.

Dopodne je Koljnof organizirao na istom mjestu i Dan muzejov, tako se je prije festivala otvorila izložba slikarice Aniko Taschner i nje oca drvorezbara Franje Taschnera. Šarolik program se je završio kasno navečer s koncertom Koljnofskih tamburašev ki su hrvatskimi jačkami otpeljali sudionike na obalu Jadranskoga morja. Koljnofsko hrvatsko društvo na čelu s predsjednikom Gézom Völgyijem ml. je jako zadovoljno i s organizacijom i s odzivom ove priredbe, ku kanu svako ljeto organizirati.

Ingrid Klemenčić
Preuzeto: hrvatskenovine.at

Rijeke nas zovu da dođemo na njihove obale

Ako ste već bili na Dravi kod postaje Nacionalnog parka Dunav – Drava na mjestu koje Podravci zovu „vizmešter“ (Vízmesterház), mogli ste uživati u šumu dravske vode, gledati veliku rijeku i diviti se njoj, podravskom krajoliku i ljepoti prirode. Ako ste bili, zasigurno ćete poželjeti vratiti se.

Na pola puta (uskog puta) koji povezuje Brlobaš i Martince i time povezuje dvije županije nalazi se granica. Granica neprirodno razdvaja ono što bi trebalo ostati povezano, neprirodno razdvaja posjede, ljude i krajeve. Rijeke to ne čine, one spajaju. Granice crtaju ljudi, a rijeke ih brišu. Rijeka poziva da je prijedeš, čeka hrabre.

I tako ova granica zaista djeluje smiješno – jer su sela udaljena jedno od drugoga tek, ne znam točno, možda dva do tri kilometra. Može se do vizmeštra doći i sa strane Šomođske županije i sa strane Baranjske županije. A pogotovo mogu Hrvati jer je to njihovo od pamtivijeka – barem simbolički – iako su ih stoljećima razdvajali, pogotovo onda kad su bili tako blizu i jesu tako blizu.

Kažu da se Brlobašćani i Martinčani nisu baš begenivali. Ja u to ne želim vjerovati. A možda i jest bilo tako, tko će to znati. Rijeke su široke, a ljudi slabi i povodljivi, kvarljivi i zavidni. Jer „vizmešter“ je i danas brlobaški, kazat će Brlobašćani. Ali spaja.

Čeka se ukrcaj na brod

Prijatelji iz Sopja

Krstarenje brodom „Sirena“

Valjda se time i rukovodi Hrvatska samouprava Šomođske županije, koja već nekoliko godina uz Dravu priređuje svoje dvije velike manifestacije – Podravske večeri i Hrvatski piknik. Hrvatska sela tu su „na hrpi“. Svi su blizu – mogli bi i pješice krenuti, a kako tek ne autom ili biciklom. Lukovišće, Novo Selo, Potonja, Brlobaš, Martinci, Križevci, malo dalje uz bent Starin. Nisu daleko ni Barča ni Šeljina, ni Dombol ni Daranj. Malo dalje su Bojevo, Rasinje, Izvar, Kapošvar – jesam li nabrojila sva naselja u blizini gdje djeluju hrvatske samouprave? Fok, a nije daleko ni Vajsko.

A sama Drava i prostor oko gostinjske kuće – to je kao pozornica stvorena za Podravske večeri! Pa kad još sleti i Jerry Grcevich, priči i tamburi nema kraja. Jerry obožava tamburaše Panonskog tamburaškog orkestra i TS-a „Misija“. Dobro se razumiju, povezuje ih ljubav prema tamburi. Općepriznat kao jedan od najboljih tamburaša u Sjedinjenim Američkim Državama, a i u svijetu, Jerry Grcevich rođen je u malom mjestu Turtle Creek kraj Pittsburgha, a sve je češće kako u Hrvatskoj, tako i među našim tamburašima. Tako je bilo i 12. i 13. srpnja.

Na ražnju se sprema ručak

Nakon dolaska i druženja gostiju 12. srpnja počeo je program ovogodišnjih Podravske večeri. Nakon uvodne glazbe slijedio je koncert tamburaških sastava: TS „Misija“, Formacija Novi Ton, Biseri Drave – i gost večeri Jerry Grcevich. Organizatori su pozdravili i udovicu nekadašnjeg predsjednika Podravske ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Joke Bunjevca. Kako je rekla gospođa Ruža Bunjevca, nekad davno su se održavale Podravske večeri, čije je održavanje inicirao njezin suprug, i raduje ju što se od prije nekoliko godina ponovno organiziraju kao njihova izravna sljednica.

Sljedećega dana, 13. srpnja, održan je II. Hrvatski podravski piknik. Najhrabriji su dočekali i jutro uz tamburu te doručkom započeli dan prepun događanja. Već od ranih jutarnjih sati riječni brod

Brojna djeca s roditeljima bila su na priredbi

Sirena vozio je putnike Dravom, uzvodno i nizvodno – a polusatna vožnja očarala je sve koji su je isprobali. Red za ukrcaj na malom pristaništu bio je cijeli dan.

Po šatorima i u hladu drveća ložila se vatra, kuhalo se u kotlićima, na ražnju se vrtjelo prase, pekle su se kobasice i čevapi, pržili pomfrit i čips, nudili sladoled i hladna pića – a o langošima da i ne govorimo! Red za langoše bio je dug cijeli dan, a vrijedne žene na čelu s Irenkom Kraner i Ružom Sebestyen itekako su se naradile i ugrijale. Ali takvog langoša nema ni do Balatona, ni na samom Balatonu!

Neumorni tamburaši

Bilo je i štandova s knjigama: pročitaj pa vrati, Croatica sa svojim izdanjima – prisutna je bila i ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, a pomagala je i Biserka Kolarić iz Lukovišća. S vremena na vrijeme i vaša urednica, u predasima fotografiranja i razgovora. Izložba glazbala, upoznavanje znatizeljnika s narodnim nošnjama, Muzej u koferu – ako ste poželjeli, pocilicu vam je na glavu namjestila i u nošnju vas odjenula v. d. ravnatelj Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin.

Kao i uvijek, one su se brinule za izvrsne langoše

Predstavila se i Croatica

Ugodno društvo: Tomi i Silvija, Jelku nisam sreća već deset godina, Bogi iz dalekog Stockholma s djecom, Ildi... Jako puno male djece, pa i one u kolicima. Kušala sam kobasice, šunku, pojela langoš i perkelt kod brlobaškog stola. Jani i njegova ekipa, Piroška – svi su se potrudili.

Saznala sam i da Slavko Špoljarić iz Sopja ima kuću u Križevcima ili Drvljancima. Pokojna mu je supruga bila Križevčanka, a sin ima i mađarsko i hrvatsko državljanstvo. Josip mi je obećao članak: prije tristo godina deset obitelji iz Drvljanaca prešlo je Dravu. Tako da je danas jedna trećina Sopjana njihovih potomaka.

Jerry i tamburaši neumorno su svirali, a tko je želio, mogao je i zaplesati. Riblja čorba koju su kuhali Lukoviščani planula je u trenu! Dvije Kristine i Ljubica pripremile su i izložile prekrasan gastronomski stol s delicijama koje su se toga dana kuhale i posluživale.

Djeca – velik broj djece – uživala su u kreativnim radionicama koje su vodile odgojiteljice martinačkog i lukoviškog vrtića na čelu s Aliz Iberpaker i Reginom Várnai.

Predstavljanje pripremljenih jela

Tradicija, kultura, glazba, gastronomija, besplatan langoš i hrana te krstarenje brodom – sve je to privuklo mnoštvo ljudi toga dana na obalu Drave. Bilo je to druženje do večernjih sati. Nitko se nije žurio kući. I još nisam spomenula kolače, slane i slatke, martinačke perece koje je na licu mjesta mijesio predsjednik Hrvatske samouprave Šomoške županije Zoltán Solga.

Na događanju su bili i gradonačelnica Barče Erika Rösler Ander, parlamentarni zastupnik Balázs Ander, generalni konzul Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i brojni drugi.

Branka Pavić Blažetin

II. druženje baranjskih Hrvata

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije 29. lipnja u Šarošu je održana priredba „II. druženje baranjskih Hrvata“. Prvo takvo okupljanje održano je u prosincu 2024. godine.

„Odlučili smo se za Šaroš – naselje u kojem je na izborima 2024. godine nakon niza godina ponovno utemeljena hrvatska samouprava. Time smo im željeli pružiti podršku u njihovu radu te u ovom slikovitom baranjskom selu okupiti sve Hrvate i hrvatske mjesne samouprave iz Baranjske županije na zajedničko druženje“, izjavila je za Hrvatski glasnik predsjednica Hrvatske samouprave Baranjske županije Brigita Šandor Štivić.

vrсни kuhari pripremali svoje specijalitete – bilo je jela ispod peke, šarana na rašljama, a za zajednički kotlić brinuo se Robert Ronta iz Šeljina sa svojim pomoćnicima.

Našlo se vremena i za predavanja i predstavljanje knjiga, u čemu su sudjelovali Croatia i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj.

Ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatia“ Timea Šakan-Škrilin

Mišo Šarošac priprema peku

Tamburaški sastav „Misija“

Slogan druženja bio je „Za istim stolom“. Okupljanje je to oko hrvatske kulture i gastronomije, ističu organizatori.

Kuhanje na otvorenom pod šatorima započelo je u prijedpodnevnim satima, dok je zajednički ručak poslužen u podne. Tijekom dana priređen je raznovrstan program, a za dobro raspoloženje kuhara i gostiju brinuo se Tamburaški sastav „Misija“. Plesalo se uz hrvatske note u improviziranoj plesnoj dvorani, kušala su se vina iz područja Harmat-Kovács, a pod šatorima su

održala je izlaganje o sveobuhvatnim aktivnostima poduzeća. Govorila je o ulozi Croatice kao nositelja kulturne i informativne djelatnosti te predstavila tri ključna stupa njezina djelovanja: izdavaštvo, medije i kulturni rad.

U nakladničkom dijelu osvrnula se na nova izdanja Croatice, među kojima su dvojezična knjiga Josipa Mihovića „Bezbroj nijansi plavetnila / A kék megannyi változata“ te ilustrirana priča (slikovnica) „Kralj Tomislav i njegovo zlatno prijestolje“, izdana u povodu 1100. obljetnice krunidbe prvog hrvatskog kralja. Slikovnica je namijenjena mladim čitateljima i školama radi poticanja povijesne svijesti. Posebno je istaknula važnost kontinuiranog objavljivanja sadr-

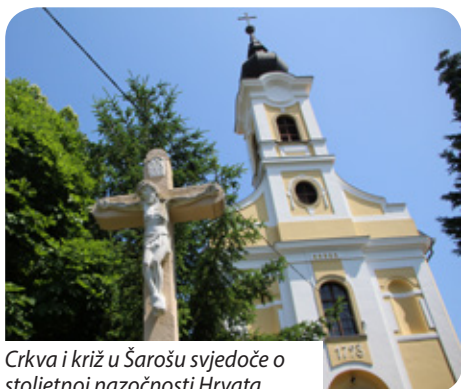
žaja na hrvatskom jeziku kao temelja očuvanja identiteta zajednice.

Govoreći o medijskoj djelatnosti, ravnateljica je naglasila značaj tjednika Hrvatski glasnik, koji redovito informira čitatelje o aktualnim događanjima, kao i angažman Croatice u produkciji videosadržaja, radijskih emisija i reportaža iz hrvatskih sredina diljem Mađarske.

Uz tiskane i audiovizualne medije poseban dio izlaganja bio je posvećen digitalnim platformama Croatice, a ponajprije mrežnim stranicama www.croatia.hu. Ravnateljica je okupljenima predstavila mogućnosti koje stranica nudi – pristup ar-

Dio nazočnih na predavanjima

Crkva i križ u Šarošu svjedoče o stoljetnoj nazočnosti Hrvata

hivi Hrvatskog glasnika, pregled najnovijih vijesti i događanja te digitalne publikacije, videomaterijale i obrazovne sadržaje.

Aktivnosti Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj predstavili su znanstveni suradnici Zavoda dr. sc. Silvestar Balić i Lilla Trubić. U svojim izlaganjima dali su pregled temeljnih zadaća i aktualnih istraživačkih projekata.

BPB • Foto: Ernőné Trapp

Mala stranica

TROJEZIČNI KAMP

Roditeljska zajednica Narodnosne osnovne škole u Kemliji (njemački, hrvatski i mađarski jezik), koja je u održavanju Njemačke samouprave Kemlje, organizirala je i provela Hrvatsko-njemački kreativni kamp za učenike od 30. lipnja do 4. srpnja 2025.

Kako su objavili na svojoj Facebook stranici, više su nego zadovoljni jer su tjedan zajedničkog druženja uspjeli maksimalno iskoristiti na dobrobit djece.

Zanimljive radionice

Program je bio bogat, raznolik i sadržajan. Tjedan su obilježili kvalitetno provedeno zajedničko vrijeme, obilje smijeha, usvajanje novih kreativnih tehnika, trojezično zajedničko pjevanje, ukusni

ručkovi, pečenje krafni, prskanje vodom i trčanje pod šlaufom, zajedničko trčanje s „Kemljanskim zmajevima“ i Ádámom Horváthom, medalje za nagrade, pletenje pruča, čitanje bajki, oslikavanje majica, velika natjecanja u društvenim igrama, origami, izrada nakita, slikanje, pletenje... i još mnogo toga što bi bilo teško i nabrojiti.

Jedno je sigurno: organizatori i animatori dali su sve od sebe kako bi djeci priuštili čaroban tjedan ispunjen druženjem, učenjem i zabavom. Kako i sami ističu, jako su sretni što su mogli provesti ovaj tjedan pun nezaboravnih doživljaja s polaznicima kampa.

U kampu je sudjelovalo osam učenika koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika, a dio troškova njihova boravka snosila je Hrvatska samouprava Kemlje. Za boravak u peterodnevnom kampu cijena je bila 35 tisuća forinti po polazniku, a hrvatska samouprava pomagala je osmero učenika – svakog s 10 tisuća forinti, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Kemlje gđa Julianna (Juci) Ronczai. Zanimljivo je kako su kamp posjetila i djeca iz Bizonje sa svojim pratiteljima, njih 35, te su svi zajedno naučili jednu pjesmu na tri jezika – hrvatskom, mađarskom i njemačkom.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Balázs Talpas

HRVATSKI JEZIČNI I PLESNI KAMP

U organizaciji Hrvatske samouprave Erzsébetvárosa od 21. do 27. srpnja održan je Hrvatski jezični i plesni kamp na Balatonu.

Samouprava pod vodstvom Katice Benčik njeguje tradiciju dječjih kampova već dvadesetak godina.

Često organiziraju i omogućuju mjesto u svojim kampovima i udomljenoj djeci iz Karlovca.

Budući da su Erzsébetváros i Karlovac prijateljski gradovi, i u ovom kampu u Balatonmárfürdőu od ukupno 45 djece (većinom osnovnoškolaca iz Budimpešte) 13 ih je stiglo iz Karlovca.

Djeca su uživala u brojnim aktivnostima. Osim terenske nastave te jezičnih i plesnih radionica mladi su dio vremena provodili i na plaži, večernjim plesnjacima te na raznolikim programima koje su nudili tradicionalni Marijini dani (Mária napok).

Program je financirao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske za hrvatsku djecu iz Mađarske, a potporu za karlovačke sudionike omogućio je gradonačelnik Erzsébetvárosa Péter Niedermüller.

Kršul

Fotografija za uspomenu

DVOJEZIČNE PLOČE I ZA PETRIBU

U povodu obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske 23. lipnja u Petribi je održano svečano otkrivanje dvojezičnih uličnih ploča koje je Međimurska županija darovala Petribi, šestom hrvatskom pomurskom naselju. Suradnja Međimurske županije s pomurskim Hrvatima je izvrsna – uz brojne zajedničke projekte hrvatska županija potpomaže pomurske Hrvate na razne načine u cilju očuvanju hrvatskog jezika, kulture i tradicija. Na svečanosti je u ime Petripčana zahvalio načelnik dr. Krisztián Korcsmáros, a okupljenima su se obratili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, župan Međimurske županije Matija Posavec, zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos. Uz prigodni program Pjevačkog zbora „Petripske ružice“ dvojezične ploče blagoslovili su mjesni župnik Gábor Horváth i župnik Župe sv. Leonarda iz Goričana Josip Drvoderić.

Suradnja žitelja s jedne i druge strane rijeke Mure, bez obzira na razna povijesna strujanja, oduvijek je postojala. Nekad je bila otežana, a nekad lakša, no prijateljstva su oduvijek nalazila način za komunikaciju i druženje. I Mađarska i Hrvatska na demokratskom su putu uspjele stvoriti uvjete za dobru suradnju sa susjednim zemljama, a ulaskom obiju zemalja u Europsku uniju i u šengenski prostor ukinute su sve barijere koje su otežavale prekogranične veze. Međimurska županija i u težim je vremenima bila uz pomurske Hrvate kako bi im pomogla u očuvanju nacionalne samosvijesti, a to radi i danas, kad je mnogo lakše biti u kontaktu. Županija je još 1997. godine utemeljila Mješoviti odbor za suradnju Međimurske županije s pomurskim Hrvatima u kojem su članovi s pograničnog područja iz triju zemalja (Hrvatske, Mađarske i Slovenije). Zahvaljujući odboru proširila se suradnja raznih naselja s jedne i druge strane granice, provedeni su brojni prekogranični projekti u sklopu raznih programa Europske unije, a od samih je početaka odbor lobirao za ostvarenje mosta na rijeci Muri kod Kotoribe i Kerestura. Međimurska županija preko odbora osigurala je lektora učitelja keresturskoj osnovnoj školi, potpomagala razne priredbe i kampove. Prije tri godine na poticaj počasnog konzula Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kosa Međimurska županija dala je izraditi dvojezične ploče s imenima ulica i ustanova za pomurska naselja kako bi i na taj način obilježila prisutnost hrvatskog naroda u mjestu i povezanost s matičnom im domovinom. Dvojezične ploče prvi su put postavljene u Keresturu i Mlinarcima, zatim u Serdahelu, Sumartonu i Pustari, a ove godine u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske u Petribi.

Petriba je jedno od najmanjih hrvatskih pomurskih naselja. U njemu od 1975. godine ne djeluje osnovna škola u kojoj se nekoć učio hrvatski jezik, stoga je na tamošnju hrvatsku zajednicu još više utjecala asimilacija.

O očuvanju hrvatskog jezika i kulture brine se Hrvatska samouprava Petribi i Udruga Pjevačkog zbora „Petripske ružice“. U tome im podršku daje i partnersko naselje Ivanovec iz Međimurja i tamošnje Kulturno-umjetničko društvo „Katruže“.

Na svečanosti otkrivanja dvojezičnih ploča riječi zahvale izrekao je dr. Krisztián Korcsmáros. Naglasio je da postavljanje dvojezičnih ploča znači više od samih natpisa. One predstavljaju dugogodišnje prijateljstvo naroda s jedne i druge strane granice i njegovanje hrvatskog identiteta u Petribi. Posebno je zahvalio predstavnicima Međimurske županije i hrvatskoj diplomaciji na podršci u očuvanju hrvatskog duha u mjestu. Veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. Mladen Andrić zahvalio je Petripčanima na pozivu na koji se rado odazvao jer mu je, kako je rekao, posebno ugodno biti u Pomurju. U njemu se osjeća kao kod kuće.

„Ovdje se čuva hrvatska riječ, običaji i duh zajedništva. Drago mi je što je važnost ovog projekta prepoznala i podržala Međimurska županija, čime se ne gradi samo fizička vidljivost jezika nego i jača osjećaj pripadnosti i zajedničke odgovornosti“, naglasio je veleposlanik Andrić.

Zastupnik u Mađarskom parlamentu Péter Cseresnyés kazao je da je otkrivanje ploča važan čin kojim pomurski Hrvati čuvaju svoj hrvatski identitet, što je u današnjem vremenu globalizacije vrlo važno. Počasni konzul dr. Atila Kos zahvalio je Međimurskoj županiji na dugogodišnjoj podršci koju pruža pomurskim Hrvatima u očuvanju identiteta i jezika te je za tu brigu rekao da je ona

Predstavnici regije s obiju strana Mure

potvrda da su pomurski Hrvati evidentirani kao dio svekolike hrvatske zajednice. Vjeruje da će se suradnja nastaviti u korist žitelja s obiju strana rijeke Mure.

Župan Međimurske županije Matija Posavec istaknuo je da su dvojezične ploče još jedan znak da bez obzira na državnu granicu Međimurci žele biti bliski s pomurskim Hrvatima i nadalje im žele pomoći. Otvoreni su za nove inicijative radi očuvanja hrvatskog identiteta. Županija ubuduće želi ojačati rad mješovitog odbora, čiji će zadatak i nadalje biti prekogranično povezivanje i usklađivanje zajedničkih interesa.

Nastavak suradnje već je dogovoren, sljedeće naselje u kojem će se postaviti dvojezične ploče bit će Fičehaz, a župan je ponudio pomoć i u učenju hrvatskog jezika te suradnju u projektima koji su povezani sa zajedničkom prošlošću Zrinskih i Frankopana. Izrazio je želju da putujuće amatersko kazalište nastupa i u Čakovcu sa scenskom igrom „Zrinjijada“.

Nakon otkrivanja dvojezičnih ploča slijedio je blagoslov. Blagoslovili su ih mjesni župnik Gábor Horváth i župnik Župe sv. Leonarda iz Goričana Josip Drvoderić. Svečanost su pjevanjem pomurskih popevaka i himnom svih Hrvata iz Mađarske „Po volji Božjoj“ obogatili pjevačice Pjevačkog zbora „Petripske ružice“.

Beta

Csaba György Kiss

(1945. – 2025.)

U 81. godini života 23. srpnja preminuo je dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Razredu za književnost Csaba György Kiss.

Csaba György Kiss rođen je 2. travnja 1945. godine. Bio je povjesničar mađarske i srednjoeuropskih književnosti i kultura. Studirao je mađarski i njemački jezik i književnost na Sveučilištu Loránd Eötvösa u Budimpešti, gdje je i diplomirao 1968. godine. Doktorirao je na temu „Obiteljski roman u mađarskoj i poljskoj književnosti međuratnog razdoblja”. Jedan je od osnivača Katedre za hungarologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Bio je član Mađarske akademije znanosti. Pišući o književnosti, Csaba Kiss bio je i sam cijenjeni pisac. Jednom je izjavio: „Književnost je domovina.”

Csaba Gy. Kiss dobitnik je prestižne Széchenyijeve nagrade, nositelj Komandorskog križa za zasluge za Republiku Poljsku (2018.) te hrvatskog odličja Red hrvatskog pletera (2021.).

Povezujući kulture srednje Europe, radio je na njihovoj zajedničkoj prepoznatljivosti, istodobno otkrivajući i afirmirajući njihove posebnosti. Unatoč povijesno-političkim, često i antagonističnim odnosima, Kiss je nastojao izgraditi nove mreže međusobne povezanosti, temeljene na uzajamnom poznavanju i uvažavanju. U brojnim je radovima osvijetlio primjere hrvatsko-mađarskih odnosa tijekom duge i politički povezane povijesti.

Mađarsko-hrvatske književne veze imaju duboke povijesne korijene, koji sežu još u srednji vijek, a osobito su se intenzivirale u razdoblju zajedničke povijesti unutar Habsburške Monarhije. Tijekom stoljeća razvijao se plodonosan dijalog između dviju književnosti potaknut kulturnom razmjenom, dvojezičnim autorima i prijevodi-ma ključnih djela. Csaba György Kiss svojim je radom znatno pridonio razumijevanju i valorizaciji tih utjecaja ističući književnost kao važan most između naroda.

Csaba György Kiss govorio je, uz mađarski, i njemački, poljski, francuski, slovački i hrvatski jezik. Duboko je poznao srednjoeuropski prostor, njegovu povijest, jezike i kulture. Njegovom smrću hrvatska je kultura izgubila velikog prijatelja.

Branka Pavić Blažetin

Pál Kovács

(1945. – 2025.)

Pál Kovács ili, kako smo ga svi od milja zvali, Pali bio je čovjek koji je iskreno volio ono svoje – svoj dom, svoju suprugu, sinove, snahu i unuke, rodbinu, svoju zemlju. Volio je svoje Hrvate.

Upoznala sam ga davno i imala priliku biti gošća u njegovu domu, gdje me je dočekao kao domaćin kakva se samo poželjeti može. Naša je povezanost od tada ostala trajna pa je, iako se nismo često viđali, svaki susret bio srdačan i prijateljski.

Rođen je u ratnim godinama, 27. travnja 1945., u malom podravskom naselju Potonji, uz obalu Drave, kao jedini sin u obitelji s petero djece. Imao je četiri sestre. Majka mu se zvala Mária Vipotnik, a otac János Kovács.

Dana 10. svibnja 1969. oženio se Ágotom Kiss, Hrvaticom iz Novog Sela. Novo Selo postalo mu je drugi dom. Živio je s obitelji svoje supruge, pomagao im i brinuo se za sve članove kućanstva i obitelji. Sa suprugom Ágotom imao je dva sina – Józsefa (Jožu) i Györgya (Đuru) – te četvero unučadi: Helgu, Nóri, Zsolt i Dominika.

Veselo je proslavio svoj 80. rođendan i sretno zakoračio u 81. godinu života, okružen obitelji. Nažalost, sudbina je odlučila drukčije – iznenada i neočekivano preminuo je 12. svibnja 2025. godine. Vijest o njegovoj smrti poput strijele proširila se Podravinom izazvavši tugu, nevjericu i šok kod svih koji su ga poznavali, cijenili i voljeli.

Pali je bio vrijedan čovjek. Radio je na svojem imanju, obrađivao zemlju i brinuo se o stoci. Široke oranice obilazio je sa svojim sinovima i unucima. Uz rad u poljoprivredi i stočarstvu nalazio je vremena i za djelovanje u seoskoj zajednici. Od samog utemeljenja prve hrvatske samouprave u Novom Selu bio je njezin zastupnik u svim mandatima sve do 1. listopada 2024. godine. Njegov predani rad i zalaganje bili su primjer kako se može služiti zajednici.

Uvijek nasmijan, vedar i raspjevan, bio je osoba koju bi se odmah primijetilo kad bi nedostajala na nekom hrvatskom događanju u Podravini. Njegov odlazak velik je gubitak za sve nas, a osobito za njegovu obitelj i Hrvate u Podravini.

Njegova prisutnost donosila je mir, njegova riječ bila je blaga, ali čvrsta, a njegova dobrodušnost ostajala je u srcima svih koji su ga susreli. Pali je znao slušati i reći pravu riječ u pravo vrijeme. Njegov dom bio je uvijek otvoren, a njegovo srce još šire.

Branka Pavić Blažetin

Kod Putujuće Celjanske Marije u Vulkaprodrštofu

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj na 21. juni je pozivalo zainteresirane vjernike na hodočašće Putujućoj Celjanskoj Mariji u Vulkaprodrštof. Tri autobusi, mikrobusi i privatnim auti su oko 150 vjernikom omogućili da si molbe, prošnje i hvale otprinu Majki Božjoj. Pred stari stijena nekadašnje „tvrđjava crikve“ je mjesni far-nik Štefan Jahns dočekaio pišačku grupu, ka je iz Šoprona krenula s vjerniki iz Petrovoga Sela, Hrvatskih Šic, Četara, Narde, Kisega, Hrvat-skoga Židana, Prisike i Koljnofa pod peljačtvom Šandora Petkovića.

Putujuća Celjanska Marija u zagrljaju pišačkih hodočasnikov

Predsjednik DGH u Ugarskoj se zahvali na primanju

Marija čeka svoje vjernike

Ophod štatuum oko Svetoga Trojstva

Crikva Uzvišenja Svetoga Križa u Vulkaprodrštofu

U ulaznoj povorki su već s njimi skupa išli u crikvu Uzvišenja Svetoga Križa svi hodočasniki iz Unde, Vedešina, Šoprona, Sambotela, Bizonje, Kemlje i Staroga Grada. Svetu mašu je celebrirao vlč. Štefan Jahns, ki je u svojoj prodiki istaknuo, da je za nas svakoga Majka Božja put do Boga. U 1713. ljetu u baroknom stilu obnovlje-noj crikvi – ku su Turki pri napadu Beča 1683. lj. srušili – lipo su glušile marijanske jačke u pratnji na orgulja s Balažom Orbanom. Svetačna sveta maša – kao svenek – završila se je povorkom oko trga Svetoga Trojstva pred crikvom.

Vince Hergović, predsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, na kraju slavlja zahvalio se je za vjersko i ljubezno primanje vjernikov i pozvao je domaćine u Hrvatski Židan, kade će po velikim Hrvatskim shodišćem u Celje Putujuća Celjanska Marija boraviti. Agape je nudio mogućnost za pofriškanje starih i pletenje novih poznanstva o vjerskom i svakodnevnom žitku.

Marija Fülöp Huljev